

PAPER CODE - UGNYDS 201

PAPER NAME - तर्कप्रवेश: -2

Unit 1

● **लघूत्तरीयप्रश्नाः (1x10)**

1. किम् नाम अनुमानम्?
2. अनुमितौ करणं किम्?
3. अनुमितौ व्यापारः कः?
4. को नाम व्यापारः?
5. परामर्शस्य लक्षणं किम्?
6. का नाम व्याप्तिः?
7. का नाम पक्षधर्मता?
8. अनुमानं कतिविधम्?
9. न्यायाप्रयोज्यानुमानं किम्?
10. न्यायप्रयोज्यानुमानं किम्?

● **टिप्पणी (6x5)**

1. स्वार्थानुमानम्
2. लिङ्गत्रिविधम्
3. अनुमानम्

4. परामर्शः

5. व्याप्तिज्ञानम्

● दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10x5)

1. अनुमितिप्रक्रिया विवेचनीया ।
2. परामर्शस्य अनुमितिकारणत्वं व्यवस्थापयत ।
3. तर्कसंग्रहदिशा व्याप्तेः लक्षणं निरूपयत ।
4. पञ्चावयवाः के विशदयत ।
5. अनुमानस्य द्वैविध्यं प्रदर्श्य तत्स्वरूपं निरूपयत ।

Unit 2

● लघूत्तरीयप्रश्नाः (1x13)

1. परार्थानुमानस्य लक्षणं किम्?
2. किं नाम न्यायत्वम्?
3. किं नाम अवयवत्वम्?
4. लिङ्गं कतिविधम्?
5. लिङ्गशब्दस्य व्युत्पत्तिः का?
6. किं नाम अन्वयव्यतिरेकित्वम्?
7. किं नाम केवलान्वयित्वम्?

8. किं नाम केवलव्यतिरेकित्वम्?

9. अन्वयव्याप्तिः का?

10. व्यतिरेकव्याप्तिः का ?

11. सन्दिग्धसाध्यवान् कः?

12. को नाम सपक्षः?

13. को नाम विपक्षः?

● टिप्पणी (6x5)

1. अन्वयव्यतिरेकि

2. केवलान्वयि

3. विरुद्धः

4. सत्प्रतिपक्षः

5. बाधः

● दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10x5)

1. अनुमानस्य द्वैविध्यं प्रदर्श्य परार्थानुमानं विवेचयत ।

2. लिङ्गस्य त्रैविध्यं प्रदर्श्य सोदाहरणं व्याख्यायत ।

3. हेत्वभासस्य व्युत्पत्तिं प्रदर्श्य तद्भेदान् प्रदर्शयत ।

4. सव्यभिचारस्य भेदान् निरूप्य सोदाहरणं तेषां लक्षणानि परिष्कुरुत ।

5. असिद्धः कतिविधः? सोदाहरणं निरूपयत ।

Unit 3

● लघूत्तरीयप्रश्नाः (1x21)

2. किं नाम उपमानम्?
3. उपमितेः करणं किम्?
4. उपमितौ व्यापारः कः?
5. उपमितेः फलं किम्?
6. को नाम शब्दः?
7. को नाम आसः?
8. वाक्यं नाम किम्?
9. पदस्य लक्षणं किम्?
10. का नाम शक्तिः?
11. का नाम लक्षणा?
12. लक्षणा कतिविधा?
14. अजहल्लक्षणायाः लक्षणं किम्?
15. जहदजहल्लक्षणायाः लक्षणं किम्?
16. किं नाम तात्पर्यम्?
18. का नाम आकांक्षा?
19. का नाम योग्यता?
20. का नाम सन्निधिः?

21. वाक्यं कतिविधम्?

● टिप्पणी (6x10)

1. उपमिति:

2. उपमानम्

3. शाब्दप्रमा

4. शाब्दप्रमाणम्

5. जहल्लक्षणा

6. अजहल्लक्षणा

7. आकांक्षा

8. योग्यता

9. सन्निधि:

10. वाक्यम्

● दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10x5)

1. तर्कसंग्रहदिशा उपमानप्रमाणलक्षणं निरूपयत ।

2. शाब्दप्रमाणस्य स्वरूपं विशदयत ।

3. शाब्दबोधकारणानि निरूपणीयानि ।

4. सभेदं लक्षणास्वरूपं प्रदर्शयत ।

5. वाक्यस्य द्वैविध्यं प्रदर्श्य तत्स्वरूपं व्याख्यायत ।

Unit 4

● लघूत्तरीयप्रश्नाः (1x10)

1. वाक्यं कतिविधम्?
2. स्वतः प्रामाण्यवादिनः के?
3. परतः प्रामाण्यवादिनः के?
4. का नाम प्रत्यभिज्ञा?
5. अयथार्थानुभवः कतिविधः?
6. को नाम विपर्ययः?
7. को नाम तर्कः?
8. स्मृतेः लक्षणं किम्?
9. स्मृतिः कतिविधः?
10. सुखं नाम किम्?

● टिप्पणी (6x5)

1. आत्मविशेषगुणाः
2. स्वतः प्रामाण्यवादः
3. परतः प्रामाण्यवादः
4. भावना
5. अभावचतुष्टयम्

● दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10 x 5)

1. स्मृतिलक्षणं परिस्कृत्य तस्याः द्वैविध्यं प्रदर्शयत ।
2. आत्ममात्रविशेषगुणान् प्रतिपादयत ।
3. संस्कारः कतिविधः? सलक्षणं परिष्कुरुत ।
4. ज्ञानस्य परतः प्रामाण्यं व्यवस्थापयत ।
5. प्रामाण्यवादे मीमांसकमतमुपस्थापयत ।

Unit 5

● लघूत्तरीयप्रश्नाः (1x11)

1. दुःखं नाम किम्?
2. इच्छा का?
3. द्वेषः कः ?
4. प्रयत्नः कः?
5. को नाम धर्मः?
6. को नाम अधर्मः?
7. आत्ममात्रविशेषगुणाः के?
8. संस्कारः कतिविधः?
9. को नाम वेगः?
10. भावना का?

• टिप्पणी (6x5)

1.संशयः

2.विपर्ययः

3.तर्कः

4.शरीरम्

5.बुद्धिः

• दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10x6)

1.न्यायदर्शनस्य विद्यास्थानत्वं प्रदर्शयत ।

2.न्यायदर्शनदिशा मोक्षस्वरूपं वर्णयत ।

3.वादजल्पवितण्डानां स्वरूपं प्रतिपादयत ।

4. निग्रहस्थानानि निरूपणीयानि ।

5.न्यायदर्शनाभिमतप्रमेयस्वरूपं प्रदर्शयत ।

6.भूतेभ्यः इन्द्रियाणामुत्पत्तिः कथमिति विवेचयत ।

Paper Code-UGSNAE206

Paper Name- संस्कृत भाषाप्रवेशः

Unit-1

• **लघूत्तरीयप्रश्नाः (1×10)**

1. भारतीयदर्शनस्य भागद्वयं किम्?
2. दर्शनशब्दस्य व्युत्पत्तिः का?
3. आस्तिकदर्शनं कतिविधम्?
4. नास्तिकदर्शनं कतिविधम्?
5. भारतीयदर्शनेषु प्राचीनदर्शनं किम्?
6. सांख्यदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
7. सांख्यदर्शनस्य मूलग्रन्थः कः?
8. योगसूत्रम् केन विरचितम्?
9. सांख्यमते प्रमाणं कतिविधम्?
10. योगमते प्रमाणं कतिविधम्?

• **टिप्पणी (6×5)**

1. सांख्यदर्शनम्
2. योगदर्शनम्
3. न्यायदर्शनम्
4. वैशेषिकदर्शनम्

5.मीमांसादर्शनम्

• दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10×5)

- 1.भारतीयदर्शनस्य सामान्यपरिचयः संक्षेपेण उपस्थापयत।
- 2.सांख्य-योगदर्शनविषये एका आलोचना प्रदेया।
- 3.आस्तिकदर्शनानां सामान्यपरिचयः निरूपयत।
- 4.नास्तिकदर्शनानां सामान्यपरिचयः उपस्थापयत।
- 5.आस्तिकदर्शनदिशा प्रमाणानि निरूपणीयानि।

Unit -2

• लघूत्तरीयप्रश्नाः (1×10)

- 1.न्यायमते प्रमाणं कतिविधम्?
- 2.न्यायदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
- 3.न्यायदर्शनस्य मूलग्रन्थः कः?
- 4.योगदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
- 5.वैशेषिकदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
- 6.वैशेषिकमते प्रमाणं कतिविधम्?
- 7.वैशेषिकदर्शनस्य मूलग्रन्थः कः?
- 8.मीमांसादर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
- 9.मीमांसासूत्रम् केन विरचितम्?

10.मीमांसादर्शनस्य भागद्वयं किम्?

• टिप्पणी

1.वेदान्तदर्शनम्

2.महर्षिगौतमः

3.महर्षिकपिलः

4.महर्षिजैमिनि

5.गौतमबुद्धः

• दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10×5)

1.न्याय-वैशेषिकदर्शनविषये एका आलोचना प्रदेया।

2.मीमांसा-वेदान्तदर्शनविषये एका आलोचना प्रदेया?

3.सांख्यदर्शने स्वीकृतानि तत्त्वानि निरूपणीयानि।

4.चार्वाकदर्शनस्य सामान्यपरिचयः उपस्थापयत।

5.नास्तिकदर्शनदिशा प्रमाणानि निरूपणीयानि।

Unit- 3

• लघूत्तरीयप्रश्नाः (1×10)

1.चार्वाकदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?

2.'प्रत्यक्षमेव प्रमाणम्' इति कः स्वीकृतवान्?

3. जैनदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
4. बौद्धदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
5. जैनमते प्रमाणं कतिविधम्?
6. बौद्धमते प्रमाणं कतिविधम्?
7. चार्वाकमते प्रमाणं कतिविधम्?
8. चार्वाकदर्शनस्य अपरं नाम किम्?
9. अवैदिकदर्शनेषु सर्वप्राचीनदर्शनं किम्?
10. 'मरणमेव मोक्षः' इति कस्य दर्शनस्य सिद्धान्तः वर्तते?

• टिप्पणी (6×5)

1. चार्वाकदर्शनम्
2. बौद्धदर्शनम्
3. आचार्यबृहस्पतिः
4. चतुर्विधपुरुषार्थः
5. भगवान् महावीरः

• दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10×5)

1. जैनदर्शनस्य सामान्यपरिचयः निरूपयत।
2. स्याद्वादस्य उपरि एका आलोचना प्रदेया।
3. बौद्धदर्शनस्य अष्टाङ्गिकमार्गविषये उपस्थापयत ।

4. बौद्धदर्शनस्य सम्प्रदायविषये विवेचयत।

5. जैनदर्शनमते तत्त्वमीमांसा प्रस्तूयत।

Unit - 4

• लघूत्तरीयप्रश्नाः (1×10)

1. पुरुषार्थाः कतिविधाः?

2. परमपुरुषार्थः कः?

3. पञ्चमहाभूतानि कानि?

4. पञ्चज्ञानेन्द्रियाणि कानि?

5. पञ्चकर्मेन्द्रियाणि कानि?

6. कति आयाः?

7. का नाम काकिणी?

8. 'मनुष्यालयचन्द्रिका' इतिग्रन्थस्य रचयिता कः?

9. 'मानसारः' इतिग्रन्थस्य रचयिता कः?

10. 'काश्यपीयम्' इतिग्रन्थस्य रचयिता कः?

• टिप्पणी (6×5)

1. गृहसमीपे रोपणीयाः वृक्षाः के?

2. वास्तुशास्त्रस्य प्रमुखानां ग्रन्थानां तल्लेखकानाञ्च नामानि लिखत।

3. वास्तुशास्त्रीयप्रवर्तकानां नामानि लिखत।

4.ब्राह्मणग्रन्थानुसारं वास्तुविद्यायाः स्वरूपं संक्षेपेण उपस्थापयत

5.वास्तुशास्त्रस्य परिभाषा प्रदेया ।

• दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10×5)

1.वास्तुशास्त्रस्य प्रयोजनं विशदयत।

2.वास्तुशास्त्रस्य पञ्चतत्त्वैस्सहसम्बन्धः निरूपणीयः।

3.वास्तुपुरुषोत्पत्तिं निरूपयत।

4.वास्तुशास्त्रीयवैज्ञानिकपक्षाणां निरूपणं कार्यम्।

5.आभ्यन्तरवास्तुनिर्धारणसिद्धान्ताः वास्तुशास्त्रदिशा प्रतिपादनीयाः।

Unit - 5

• लघूत्तरीयप्रश्नाः (1×10)

1.विद्या कतिविधा?

2.समराङ्गणसूत्रधारः इतिग्रन्थस्य रचयिता कः?

3.वेदाङ्गं कतिविधम्?

4.'मयमतम्' इतिग्रन्थस्य रचयिता कः?

5.दिशः कतिविधः?

6.गृहं परितः अनारोपणीयाः वृक्षाः के?

7.वास्तुशास्त्रानुसारं कस्मिन् दिशि भोजनालयस्य निर्माणं कर्तव्यम्?

8.'क्षीरार्णवः' इतिग्रन्थः कः विरचितवान्?

9.को नाम शङ्कुः ?

10.कश्यपमुनिप्रणीता वास्तुशास्त्रसम्बन्धीयः ग्रन्थः कः?

• **टिप्पणी (6×5)**

1.द्वारनिर्धारणं वास्तुशास्त्रे कथं क्रियते?

2.वास्तुशास्त्रे कक्षविन्यासनियमाः के?

3.बाह्यवास्तुनिर्धारणसिद्धान्ताः के?

4.ग्रामनक्षत्रतः नराकृतिचक्रविचारः कथं क्रियते?

5.वास्तुशास्त्रे प्रमुखदोषाः के?

• **दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (10×5)**

1.भूमिदोषाणां निवारणाय शास्त्रीयोपायाः लेख्या।

2.वर्णपरत्वेन भूमिचयनं कथं भवति निरूप्यताम् ।

3.कति आयाः?तेषां साधनविधिश्च निरूपयत।

4.का नाम काकिणी? तत्प्रयोजनं च विशदयत।

5.वास्तुशास्त्रे गृहनिर्माणे गृहारम्भविधिः निरूपणीयः।